

Middeleeuwers: barbaren of hoffelijke lieden?

Onder journalisten is het een gewoonte om barbaars geweld te typeren als ‘middeleeuws’. Onthoofdingen

door IS bijv. worden als zodanig benoemd. Het zijn overigens niet alleen journalisten die de donkere tijden voor de verlichting aanduiden als barbaars, reedeloos en onbeschaafd. In Quintin Tarantino's befaamde Pulp Fiction horen we Ving Rhames roepen “I am gonna get medieval on your ass”, het cliché in optima forma bevestigend.

Klopt deze stereotypering wel? Keerde IS maar terug naar de middeleeuwse waarden. Duizend jaar geleden was de moslimwereld een geciviliseerde wereld waarin de islamitische beschaving voorop liep op medicinaal gebied, scheikunde en astronomie vergeleken bij christelijk Europa, dat op haar beurt zeer beschaafd was vergeleken bij het extremisme en barbarisme dat nu in Syrië rondwaart. Zeker, er waren wel degelijk fanatische splintergroeperingen, maar die waren nooit een lang leven beschoren of werden simpel-

weg uit de weg geruimd in de Nieuwe Wereld.

Het extremisme van de huidige IS-strijders is geen teruggrijpen op het middeleeuwse tijdgewricht, het heeft eerder raakpunten met de Reformatie en Contra-Reformatie. Deze tijd – 16^e en 17^e eeuw – was de tijd van de inquisitie en puritanisme, watergeuzen (die onder meer de martelaren van Gorcum op barbaarse wijze folterden en doodden), Hendrik VIII die zijn tegenstanders naar het schavot afvoerde om te onthoofden, heksenverbranding. In vergelijking met de 16^e en 17^e eeuw, waren de Middeleeuwen beschaafder.

Natuurlijk zijn het niet alleen de media die de beeldvorming van de Middeleeuwen bepalen als barbaars tijdperk tussen de val van het Romeinse Rijk en de Renaissance. Italiaanse humanisten (die de term ‘renaissance’, letterlijk: wedergeboorte, introduceerden) meenden dat na een periode van verval – daarmee duidend op de Middeleeuwen - een nieuwe gouden eeuw was aangebroken, namelijk een wedergeboorte van de

verworvenheden van de klassieke oudheid. Men verspreidde graag de legende dat de Middeleeuwers geloofden dat de aarde plat was, hoewel de Grieken al in 500 voor Christus hadden vastgesteld dat de wereld bolvormig was. De meeste Europeanen hebben hier sindsdien aan vastgehouden. Ook Thomas van Aquino ging er van uit dat de bolvormigheid van de aarde wetenschappelijk was aangetoond. Diezelfde Thomas van Aquino was weliswaar van mening dat meerdere engelen op hetzelfde moment op dezelfde plaats konden zijn, maar hij noch andere academici hebben zich ooit bezig gehouden met het vraagstuk hoeveel engelen zich op een speldenknop konden bevinden. De eerste aanwijzing voor dit onnozele louter academische vraagstuk dateert van 1618 (een protestant). Er lag ook geen taboe op lijk-schouwing in de Middeleeuwen (deze praktijk kwam overgewaaid uit het Midden-Oosten), en specerijen werden niet benut om de vreselijke geur en smaak van rottend vlees te maskeren: deze specerijen waren luxe-artikelen. Nog zoiets:

Sculptuur in de Rozenkransbasiliek te Lourdes

Speels omhelst Hij
zijn moeder

een teder moment

Beschermend draagt zij
haar Kind

een vredig moment

Liefdevol omhelst Hij
de mensen

een goddelijk moment

Bisdomstaf en medewerkers

wensen U

Zalig Kerstmis

Gezegend Nieuwjaar

het beruchte ‘middeleeuwse’ martelwerktuig de “Iron Maiden” is een uitvinding van de 18e eeuw (de eerste vermelding treffen we aan in 1793).

De Kerk en de kloosters hebben de wetenschappen van de Romeinse beschaving geconserveerd en het is de Kerk die de allereerste universiteiten in Bologna, Oxford en Parijs heeft gesticht. De Middeleeuwen heeft schrijvers voortgebracht die heden ten dage nog altijd gelezen worden: Boethius, Boccaccio, Dante, Petrarca en Machiavelli. middeleeuwse academici hadden weinig te duchten van de machthebbers van de Kerk. In tegenstelling tot wat Hollywood ons graag doet geloven, beschouwden zij zich als vrij en onafhankelijk, met name als het gaat om natuurwetenschappen, om te redeneren en te onderzoeken. Het was pas later dat de Kerk intolerante trekjes begon aan te nemen.: Copernicus werd niet vervolgd in de 16e eeuw, Galileo daarentegen wel in de 17e eeuw.

Bijna dagelijks lees je wel ergens dat iemand zich tegen Kerk en religie verzet en meent zijn argumenten kracht bij te kunnen zetten door de kruistochten erbij te slepen. Het waren juist de kruistochten waardoor het christendom in contact kwam met de gevorderde wetenschap en techniek van de moslims en niet te vergeten het Arabische numerieke stelsel. De middeleeuwse periode was niet in zichzelf gekeerd, maar naar buiten gericht. In 986 was de IJslander Bjarni Herjólfsson de eerste Europeaan die Amerika ontwaarde, en Leif Erikson de eerste die voet aan land zette.

Films als Braveheart houden de populaire mythe in stand dat de Middeleeuwen één groot strijdtoneel waren van constant oorlog voeren, bloedvergieten, martelingen en executies. Maar de feiten tonen een ander beeld. De meest voorkomende strafmaatregelen in Europa waren verbanning, publieke vernedering en flinke boetes. Doodstraf werd uitgevoerd door ophan- ging en zelden door onthoofding (dat ‘voorrecht’ was weggelegd voor de adel en werd zelden als publiek spektakelstuk

uitgevoerd). In Engeland kenden de Middeleeuwen al de juryrecht- spraak.

Nu moeten we de Middeleeuwen ook weer niet romantiseren en af- schilderen als een tijdperk van agrarische eenvoud, hoffelijkheid en banketten (mijn held Chester- ton neigt daar enigszins toe). Maar om nu weerzinwekkende hedendaagse praktijken te benoe- men als ‘middeleeuws’ is mis- plaatst. Het is meer een histori- sche kater van de Renaissance en de tijd van de Verlichting. Het is bovendien tamelijk arrogant ge- zien de wrede wereld waarin wij nu leven en de afschuwelijke ge- beurtenissen van de vorige eeuw. Hetgeen wij onbeschaafd en bar- baars vinden, kunnen we beter ‘Barok’ noemen, of misschien nog beter ‘20e-eeuws’.

+Rob Mutsaerts

Hulpbisschop van 's-Hertogenbosch

Jubileum

12½ jaar priester

29 december

Zeereerwaarde heer **Th.S.G. van Drunen sj** pastor parochie H. Stefanus te Nijmegen (Graafseweg 11, 6512 BM Nijmegen)

Benoemingen en ontslagen

Mevrouw drs. **J.M.A. Neijns** te Valkenswaard: per 1 december 2014 ontslag van de pastorale opdracht als pastoraal werkster ten behoeve van de R.K. geestelijke verzorging in het Catharinaziekenhuis te Eindhoven.

De eerwaarde heer **A.J. Szejnoga** te Udenhout: per 1 december 2014 benoeming tot diaken van de parochie Heilige Paus Johannes XXIII, gevestigd te Berkel-

Enschot en per 1 januari 2015 tevens benoeming tot diaken van de parochie H. Willibrord, gevestigd te Loon op Zand.

Mevrouw dr. **Th.J.M.**

Versteegen te Tilburg: per 1 februari 2015 eervol ontslag van de pastorale opdracht en zending als pastoraal werkster van de parochie Frater Andreas te Tilburg.

Een volwassen keuze voor het doopsel

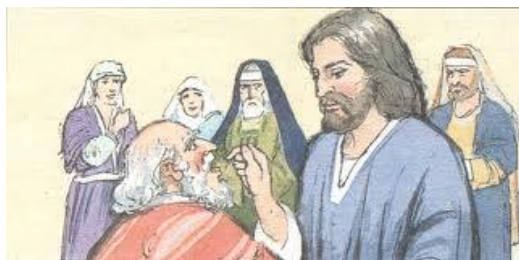
Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg’ zou niet misstaan als wapenspreuk voor Nederland. Toch zijn er men-sen die ongewone keuzes maken. Een daarvan is om als volwassene het katholieke geloof aan te nemen en gedoopt te worden. Daar kunnen allerlei redenen voor zijn, maar meestal is het een wel-overwogen keus. Daarom verdienen deze mensen het om met open armen verwelkomd te worden en om hun honger naar geloofskennis en -beleving te bevredigen. Daarom heeft het bisdom een uitgebreid traject opgezet: het catechume-naat. In deze voorbereidings-periode van ruim een jaar zijn catechese en liturgie nauw met elkaar verbonden. De officiële start is de plechtigheid van de opneming onder de geloofsleerlingen. In een aparte gebedsviering of aan het begin van de zondagsmis worden de kandidaten verwelkomd in het kerkportaal. Zij vragen om het geloof en verklaren zich bereid onchristelijke praktijken los te laten. Ter sterking bidt de priester voor hen, blaast hij hen in het gezicht en tekent hij hen met het kruis. Vervolgens worden de nieuwe doopleerlingen het kerk- gebouw binnengeleid om naar het Woord van God te luisteren en een boekje met de evangeliën te

ontvangen. Na een gebed worden zij heengezonden.

Tijdens de periode van verder onderricht, kunnen er ook speciale gebedsmomenten met de catechumenen gehouden worden. Dat zijn korte woorddiensten waarin men voor hen om zuivering, kracht en zegen bidt en de doopleerlingen zalft met catechumenenolie.

Aan het begin van de veertig-dagentijd breekt de tweede fase van het catechumenaat aan. Op de eerste zondag verricht de bisschop in de kathedraal de uitverkiezing tot het doopsel. De kandidaten worden aan de bisschop voorge-steld, die hen ondervraagt en toelaat om met Pasen de sacramenten te ontvangen. Zij noteren hun naam in het register en ont-vangen een bijzondere zegen. Op drie achtereenvolgende zondagen vinden in de eigen parochiekerk de ‘onderzoeken’ plaats. Na de homilie worden de uitverkorenen naar voren geroepen en vervol-gens worden enkele specifieke gebeden over hen uitgesproken. Daarnaast (op een weekdag in de veertig-dagentijd) wordt tijdens een mis aan de doopkandidaten de geloofsbelijdenis overgedragen en opnieuw worden zij daarbij omgeven met gebed. Twee weken later gebeurt dat op soortgelijke wijze met het Onze Vader.

In de ochtend van Stille Zaterdag onder-

gaan de dopelingen de Effata-ritus: de priester raakt hun mond en oren aan en zegt: ‘Ga open.’ Daarna zeggen zij de geloofsbelijdenis op, maken zij hun doopnamen bekend en ontvangen voor de laatste maal de zalving vóór het doopsel. Na een lange weg komen deze mensen dan eindelijk bij de derde ‘trap’ van het catechumenaat: in de Paaswake ontvangen zij het doopsel, het vormsel en de eerste heilige Communie. Tot aan Pinksteren is de ‘periode van mystagogie’. De pasge-

doopten mogen vanuit de genade die zij ontvangen hebben nog dieper doordringen in het katholieke geloof. Zij kunnen bijvoorbeeld op de eerste zondag na Pasen tijdens de mis opnieuw het witte doop-kleed dragen. In het kader van de boven-genoemde spreuk vinden pastores en kerkgangers het soms vervelend om de doopkandidaten met zoveel extra liturgie op te zadelen. Maar de praktijk leert dat zelfs de catechumenen die aan het begin te verlegen of bescheiden waren om steeds in de schijnwerpers te staan, zich gaandeweg steeds meer op hun gemak voelen. En dat zij het achteraf enorm op prijs stellen dat zij stap voor stap op weg konden gaan naar het doopsel en daarbij steeds meer door de hele gemeenschap gedragen werden.

Diocesane commissie liturgie

Ziekte Mgr. Hurkmans

Sinds enige maanden is Mgr. Hurkmans ziek en wordt hij node gemist in het bisdom. Er is tot nu toe nog geen goede berichtgeving geweest, omdat er te veel onzekerheden waren en het misschien niet zo lang zou duren. Veel mensen vragen hoe het met hem gaat.

Hij heeft last van vermoeidheid en achtereenvolgens kwamen er fysieke klachten naar voren: lage bloeddruk, suizingen in het oor (tinnitus) en onlangs een slecht werkende schildklier. Vooral dit laatste kan de vermoeidheid goed verklaren. Hij heeft geprobeerd zijn werk te hervatten, maar hij merkt dat hij meer tijd nodig heeft en zichzelf rust moet gunnen en geduld.

De herderlijke bezoeken aan drie dekenaten hadden hem goed gedaan en hij had ook graag de andere de-

kenaten willen gaan bezoeken. Persoonlijke ontmoetingen doen hem goed. Toch is het nog te vroeg om zijn werk opnieuw op te nemen. Op de achtergrond is hij aanwezig en houdt nauw contact met zijn meest directe medewerkers.

Mgr. Hurkmans wenst allen, priesters, medewerkers en gelovigen, een zalig kerstfeest en een gezegend nieuw jaar. Hij leeft mee in gebed en voelt zich met name verbonden met de zieken in het bisdom. Hij neemt vooralsnog geen verplichtingen op zich en hoopt op de steun van het gebed van velen.

Agenda januari 2015

Mgr. Mutsaerts

- 2 Bezichtiging Kerststal met bewoners Hof van Hintham
- 4 11.00 uur H. Mis Beek en Donk (oprichting nieuwe parochie)
14.00 uur Nieuwjaarsconcert Provinciehuis
- 8 Stafvergadering Vergadering Sticht. Sonnius.
- 10 19.00 uur H. Mis Heeze
- 11 9.00 uur H. Mis Heeze
11.00 uur H. Mis Heeze
13.30 uur Nieuwjaarsbijeenkomst Jong Bisdom Den Bosch
18.00 uur Nieuwjaarsbijeenkomst Nijmegen
- 12 Ouderavond communicanten Maarheeze
- 13 Verg. Officium Catecheticum
- 15 Stafvergadering Vergadering DPO
Bespreking del. priesterraad
- 17 Vormselmis Heesch
- 18 Vormselmis St. Anthonis
- 19 Bisschoppenconferentie
- 22 Stafvergadering
- 24 19.00 uur H. Mis Heeze
- 25 9.00 uur H. Mis Heeze
11.00 uur H. Mis Heeze
- 27 Vergadering Officium Iuventutis
- 29 Stafvergadering
- 31 19.00 uur H. Mis Heeze

Nieuwe parochies

Per 1 december 2014 heeft Mgr. A. Hurkmans opgericht de **R.K. Parochie Regio Mill**, gevestigd te Mill, welke tot stand is gekomen middels samenvoeging (fusie) van de parochies H. Willibrordus te Mill, H. Nicolaas te Haps, HH. Hubertus en Barbara te Sint Hubert, H. Joseph te Wilbertoord en H. Familie te Langenboom.

Tot pastoor van de parochie is benoemd de zeereerwaarde pater A.G.F.M. van der Meijden omi.

Per 1 januari 2015 wordt door Mgr. A. Hurkmans opgericht de **R.K. Parochie Heilige Willibrord Deurne**, gevestigd te Deurne, welke tot stand komt middels samenvoeging (fusie) van de parochies H. Willibrord Deurne te Deurne, H. Willibrordus te Vlierden, H. Willibrordus

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van **het bisdom van 's-Hertogenbosch**. De *BisdomNieuwsbrief* wordt gratis verspreid bij het pastoraal kader en bij belangstellenden.

Een bijdrage ter dekking van de kosten wordt op prijs gesteld (publiciteitsfonds NL63 INGB 0001 3284 65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven worden via het mailadres: nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11

5211 KL 's-Hertogenbosch

Postadres: Postbus 1070

5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20

E: info@bisdomdenbosch.nl

W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

te Helenaveen, H. Willibrordus te Neerkant en H. Willibrordus te Liessel.

De parochie zal worden bediend door een pastoraal team bestaande uit de zeereerwaarde heer ir. P.M. Janssen, pastoor, de zeereerwaarde heer E.A.M.P. van Eerd, medepastor en de eerwaarde heer drs. B.P.G.M. Jansen, diaken. Het pastoraal team zal worden bijgestaan door mevrouw H.J.M. van Osch, pastoraal assistente.

Per 1 januari 2015 wordt door Mgr. A. Hurkmans opgericht de **R.K. Parochie Heilige Edith Stein**, gevestigd te Vught, welke tot stand komt middels samenvoeging (fusie) van de parochies H. Nicolaas te Helvoirt en H. Edith Stein te Vught.

De parochie zal worden bediend door een pastoraal team bestaande uit de zeereerwaarde heer M. Mesch pastoor, de zeereerwaarde heer W.C.M. Smulders, medepastor (in solidum), de wel-erwaarde heer J.G. Joseph, pastor (kapelaan), de eerwaarde heer J.H.M. van Grinsven, diaken en de eerwaarde heer P.H.A.M. Baudoin, diaken. Het pastoraal team zal worden bijgestaan door mevrouw M.H.J.A. Versteeg, pastoraal assistente.

“Verspreid het Licht van de wereld!”

“Uw Licht, voor de wereld.” Met die woorden ontstak Mgr. J.M. Punt, bisschop van Haarlem-Amsterdam, de eerste Adventskaars. Door het hele land zetten, honderden vrijwilligers zich, tijdens de Adventsactie, belangeloos in om

mensen in de marge van de samenleving te helpen. Mgr. Punt. referent voor de missie: “De Advent is

een bijzondere periode. We leven toe naar de geboorte van Christus, naar de komst van het Licht van de wereld. Met Adventsactie willen we als Nederlandse katholieke kerkgemeenschap dat Licht verspreiden naar mensen wereldwijd die het moeilijk hebben en soms geen hoop meer zien. Juist door deze campagne kunnen we ‘handen en voeten’ geven aan ons geloof, kunnen we laten zien dat wij als christenen geloven dat we allemaal kinderen zijn van dezelfde vader en dus allemaal recht hebben op een menswaardig bestaan. Ongeacht ons geloof, ongeacht onze afkomst.” Het werk van al die Nederlandse vrijwilligers ‘voor de ander’ laat zien hoe levend ons geloof nog is vindt de bisschop: “Natuurlijk zie ik dat het kerkbezoek terugloopt, en dat betreurt ik zeer, maar ik zie ook dat mensen door acties als deze geraakt worden. Ze komen in actie voor anderen, willen iets van de vreugde en de hoop doorgeven. Ze ‘doen’ het Woord en daar ben ik heel blij mee.” Het ‘Woord doen’ past in de Adventstijd. Mgr. Punt: “Christus kwam als kleine, kwetsbare baby op aarde. In de Bijbel lezen we dat Hij het licht van de wereld is. Ik hoop ten diepste dat wij als Nederlandse katholieke gemeenschap iets van dat Licht kunnen verspreiden over de wereld.”

